

Ser du meg godt nok nå?

«Hvordan kan personalet på ei avdeling arbeide med å ivareta barns følelsesuttrykk?»

Malin Westvoll

[kandidatnummer: 437]

**Bacheloroppgave
[BDBAC4900]**

DMMH, Trondheim, April, 2021

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

1.0	Innledning.....	2
2.0	Teoretisk tilnærming	2
2.1	Tilknytning og relasjoner	2
2.1.1	Trygghets sirkelen	4
2.2	Følelser og emosjonsregulering	5
2.3	Psykisk helse	6
2.4	Selvinnsett, relasjonskompetanse/ledelse	7
2.5	Foreldresamarbeid	9
2.6	«Steg for Steg» + dramaforløp	10
2.7	Rommets betydning	11
3.0	Metode	11
3.1	Valg av metode.....	11
3.2	Planlegging av datainnsamling	12
3.3	Beskrivelse av gjennomføring	12
3.4	Analysearbeid	13
3.5	Metodekritikk	13
3.6	Etiske retningslinjer	14
4.0	Analyse og drøfting.....	14
4.1	Ivaretagelse av barns følelser.....	14
4.2	Metoder og samarbeid for barns beste	15
4.3	Hopperommet – trygg arena for følelser og grenser	17
4.4	Se barnet og dets behov.....	18
4.5	Jobbing med personalet for å sikre at barns følelser blir ivaretatt.....	20
4.6	Voksnes arbeid med egen relasjonskompetanse	22
5.0	Oppsummering.....	23
6.0	Referanser	25
7.0	Vedlegg	27
7.1	Samtykkeskjema	27
7.2	Intervjuguide	29
7.3	Transkripsjon	31

1.0 Innledning

I Rammeplanen står det under barnehagens verdigrunnlag «livsmestring og helse» at barnas fysiske og psykiske helse **skal** fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11).

Denne bacheloroppgaven har fokus på ivaretagelse av barns følelser. Jeg valgte ganske raskt hvilket tema jeg skulle gå for da jeg synes det er relevant og viktig at vi barnehagelærere har en god del kunnskap angående barns følelser. Jeg har selv jobbet en del år i barnehage, både med de minste og de største, og da har jeg møtt en del barn som har forskjellige følelsesuttrykk. Det jeg selv alltid har tenkt på er hvordan jeg som voksenperson imøtekommer disse ulike følelsesuttrykkene, og om det jeg gjør blir «riktig» i den relasjonen jeg er i med barnet. For jeg har observert og opplevd hvor ulike vi voksne i barnehagen kan være, både på godt og vondt, når det gjelder å ivareta barns ulike følelsesuttrykk. Derfor har jeg valgt min problemstilling blir **«hvordan kan personalet på ei avdeling arbeide med å ivareta barns følelsesuttrykk?»** med fokus på relasjonskompetanse, hvilke metoder en kan bruke, hvor viktig det er med foreldresamarbeid og at voksne jobber med selvinnsikt og relasjonsledelse for å kunne se seg selv i møte med barnet, samtidig som at det skaper en større forståelse rundt hvordan man ser barnets behov når en utvider grunnlaget for forståelse.

2.0 Teoretisk tilnærming

Begynner med tilknytning med fokus på relasjoner for så å gå over til Trygghetssirkelen som et verktøy til regulering av følelser. Videre til følelser og emosjonsregulering, som også tar for seg hvordan den motoriske utviklingen er relevant i denne sammenhengen. Psykisk helse med fokus på det med positiv innstilling blant personalet når vi møter barnet, hvilken påvirkning det kan ha. Så over på teorien som omfavner personalet i barnehagen angående selvinnsikt, relasjonskompetanse og ledelse. Foreldresamarbeid er veldig relevant her, og også i sammenheng med et pedagogisk verktøy som refereres til som «Steg for Steg» i denne oppgaven da det var det informantene kalte det. Teoridelen avsluttes da med rommets betydning for utfoldelse av følelser.

2.1 Tilknytning og relasjoner

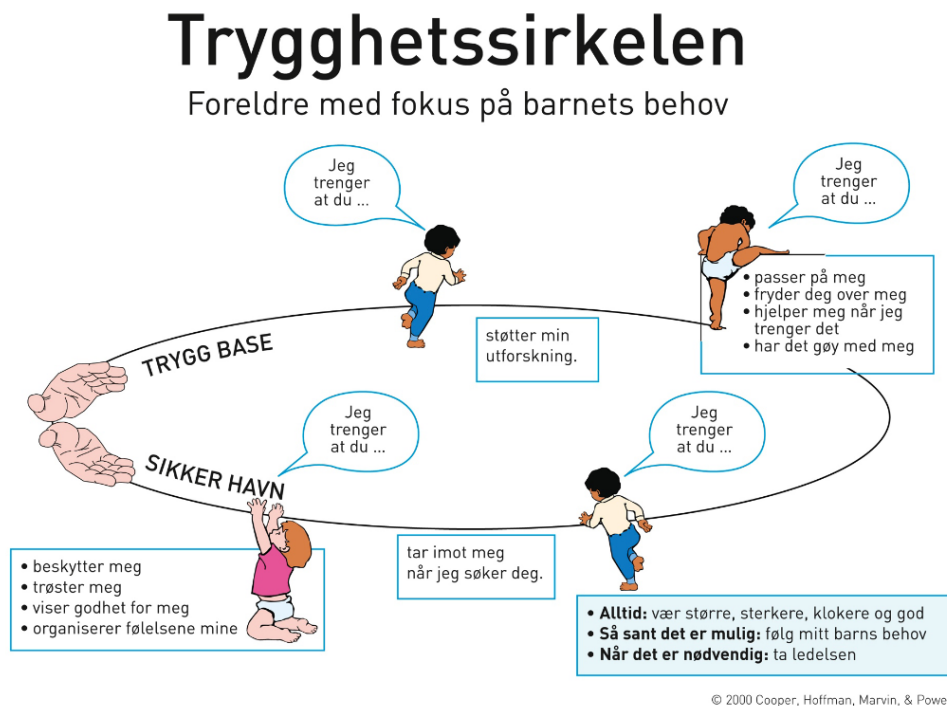
Tilknytning og relasjonskompetanse er veldig sentralt når det kommer til jobbing med barns følelser. Her blir det også trekket inn på grunn av at en av informantene bruker Trygghetssirkelen i jobbing med barns følelser

Trekker inn tilknytning da det er en vesentlig faktor når det kommer til barns utfoldelse av følelser og det er et element som fremmer barns psykiske helse og livsmestring (Drugli & Lekhal, 2018, s. 49). I Drugli og Lekhal skriver de om barns biologisk drevet behov angående tilknytningsrelasjoner. De knytter seg til omsorgspersonene sine, som i første rekke er foreldrene og så blir det de voksne i barnehagen. Dette handler om at de oppsøker disse omsorgspersonene når de har behov for en fysisk og psykisk trygg havn som er der for dem når de trenger støtte, trøst eller beskyttelse. (Drugli & Lekhal, 2018, s. 54).

Drugli og Lekhal nevner også at tilknytning handler om regulering av følelser og at i barns utviklingsprosess er gode relasjoner det viktigste fundamentet. Det å inngå i relasjoner med andre mennesker kommer «automatisk» for små barn da de er sosiale fra den dagen de er født. Relasjoner bygges på kommunikasjon og samspill, og at det er gjensidighet ifra begge parter. Det vil si at et barn får en aktiv rolle i samspillet via sine ord, kroppsspråk og følelses uttrykk ved at den voksne i denne relasjonen tar hensyn til barnets uttrykk og korrigerer sin respons i henhold til barnet (Drugli & Lekhal, 2018, s. 52). Schibbye snakker om relasjoner som et intersubjektivt fellesskap, at det handler om å oppleve og dele noe følelsesmessig sammen. Dette krever at de voksne i barnehagen har relasjonskompetanse, at den voksne har kompetanse angående relasjonsbygging (Drugli & Lekhal, 2018, s. 52) I denne situasjonen da spesifikt mellom voksen og barn. Relasjonen mellom voksne og barn er asymmetriske og da er det alltid den voksnes ansvar for relasjonens kvalitet (Askland, 2011, s. 37). En voksen må kunne se seg selv utenfra. Hvordan en bidrar i samspillet med tanke på om tempo og rytme er tilpasset barnet, og at den voksne er påkoblet samspillet når en venter på barnets respons. Her kommer også anerkjennelse inn. I barnehage situasjonen innebærer det at vi ser hvert barn for hvem den er for så å møte dem med tillit og respekt for deres opplevelse av en hendelse eller situasjon (Drugli & Lekhal, 2018, s. 53). Stern skriver at alle mennesker trenger anerkjennelse, spesielt barn på grunn av at selvoppfatningen deres er i utvikling (Stern, 1985 i Drugli & Lekhal, 2018).

2.1.1 Trygghetssirkelen

Trygghetssirkelen viser hvordan vi kan forstå et barns behov for en trygg havn og en trygg base for utforskning (Powell, Cooper, Hoffman, & Marvin, 2015, s. 46).

Illustrasjon av Trygghetssirkelen utviklet av Powell, Cooper, Hoffman & Marvin (Hentet fra:

<https://www.statsforvalteren.no/contentassets/defde1a356e4493fbf60ef4725b8d4f1/grimstad-dag-3-samlet.pdf>)

Her handler det også om at barn får en trygg tilknytning når omsorgspersonene deres forstår når barnet har behov for en trygg havn for trøst og beskyttelse, og når de trenger den oppmuntringen og tilliten som ligger i en trygg base (Powell, et.al, 2015, s. 48). Som omsorgsperson skal en følge barnets behov når det er mulig, men ta ledelsen når det trengs. Det handler om å se behovene til barnet gå ifra toppen av sirkelen, utforskningsatferd, til bunnen, tilknytningsatferd, og omvendt. For eksempel «ta imot meg når jeg kommer til deg» og «støtt meg når jeg utforsker» (Powell et.al., 2015, s.53).

Mamma, når jeg blir vanskelig (frustrert, krevende, opprørt, ute av kontroll):

REPARASJONSSIRKELEN

Hjelper mitt barn til å stole på at vårt trygge forhold (nesten) alltid gjør at alt blir bra igjen

© 2000 - Cooper, Hoffman, Marvin & Powell

Hentet fra: <https://docplayer.me/19888187-Tilknytning-som-forstaelse-for-barns-behov-kjersti-sandnes-psykologspesialist-universitetslektor.html>

2.2 Følelser og emosjonsregulering

Drugli beskriver følelser som kroppslige uttrykk for hva vi kjenner inni oss, og at barn lærer å regulere følelsene sine i samspill med andre mennesker som deler barnets følelser (Drugli M. B., 2018, s. 53). Voksne er viktige rollemodeller i barns emosjonelle utvikling da barn observerer hvordan andre mennesker uttrykker og reagerer på følelser (Drugli & Lekhal, 2018, s. 54). Det er viktig å være bevisst på hvordan følelser kan påvirke barns utvikling da en driver med pedagogisk arbeid som skal fremme barns utvikling på en positiv måte. Positive følelser som glede og interesse bør da stå i fokus, men negative følelser som sinne eller fortvilelse er like naturlige og barne trenger vår assistanse til å lære seg å håndtere dem. (Drugli & Lekhal, 2018, s. 54).

Om et barn gråter og voksne sier at dette ikke er noe å bry seg om, det går over. Da skjer det at barnet fortsetter å gråte, lenge, fordi det ikke blir møtt på sine følelser. Man indirekte sier til barnet, at dets følelser ikke er viktige. Derfor er det viktig med anerkjennelse og verdsette følelsene (Rustand, 2018, s. 148).

«Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.49) Moser og Storli hevder at det motoriske utviklingsområdet står i nær sammenheng med andre utviklingsområder. Så om en da har et velutviklet motorisk funksjonsnivå kan det få positive konsekvenser for andre utviklingsområder. Boltrelek er en kroppslig form for lek med mye bevegelse, som er gunstig

for fysisk og motorisk utvikling. Motorisk kompetanse er også et fundament for å innlede og opprettholde sosiale relasjoner. I boltrelek orienterer barna seg i et sosialt landskap ved bruk av leksignaler og andre uskrevede atferdsregler. Det at dette er lek gjør at barn kanskje tillater seg å teste ut litt mer også. Sosial kompetanse innebærer å kunne kontrollere egne impulser og ønsker for blant annet å kunne ta hensyn til andre, og uttrykkes først og fremst gjennom handling (Moser & Storli, 2018, s. 143).

Gjennom den kroppslige samhandlingen blir de utfordret til å mestre balansen mellom selvhevdelse og det å se andres behov, og til å regulere egne og tolke andres følelser. Moser og Storli hevder også at sosial kompetanse også kan ses som en ressurs for å mestre stress og frustrasjoner. Det er en viktig faktor om en skal motvirke utviklingen av problematferd. Boltrelek i barnehagen kan være en trygg arena hvor de kan lære seg å bli kjent med egne følelser, som for eksempel sinne, og da få oppøve seg på aggresjonskontroll. Det å få tidlig erfaring med jevnaldrende (Moser & Storli, 2018, s. 143).

2.3 Psykisk helse

Psykisk helse nevnes to steder i Kunnskapsdepartementets rammeplan for barnehager. En gang i barnehagens verdigrunnlag under «livsmestring og helse» og en gang i fagområdet «Kropp, bevegelse, mat og helse». I «livsmestring og helse» står det at barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Barnehagen skal bidra til trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. (..) (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.11).

I «kropp, bevegelse, mat og helse» «Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.49). Rett før det står det at «gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut».

Det å velge det gode blikket, det å ha et positivt fokus. Det å ha øyne oppe for en negativ utvikling og konsekvensene det innebærer, krever et kompetent og reflektert personale, som klarer å se de positive sidene ved et barn. Det er viktig å ha et samlet personale som alle fokuserer på de positive sidene. Ikke bruk tid på ting som ikke er så viktig å ta tak i. Det er enklere å se de positive sidene når en jobber tett på, da det vi fokuserer på forsterker seg. Har man fokus på det positive, ser man mer av det som er positivt. Fokus på alt som er negativt hjelper ikke barnet, det er heller viktig å sette i gang tiltak for å unngå det negative. Vi i

personalet kan innvirke positivt på barnas psykiske og fysiske helse da vi voksne sitter på mye makt og ansvar. Derfor er det viktig at de «riktige» voksne befinner seg der barna er.

Barnehageansatte har en etisk plikt til å være barndommens moralske voktere, jf.

Formålsparagraf §1. Barna skal kunne se tilbake på barndommen og kjenne på livsglede (Berget, 2018, ss. 116-118).

«Barnet er prisgitt sine omsorgspersoner, og relasjonen vil selvfølgelig prege trygghetsfølelsen og utviklingen til barna» (Berget, 2018, s. 120).

2.4 Selvinnsikt, relasjonskompetanse/ledelse

Selvinnsikt handler om emosjonell intelligens. Mennesker med emosjonell intelligens er bevisst på hvilke emosjoner de har og hvorfor. De klarer å se sammenhengen mellom sine følelser og hvordan de handler og hvordan det påvirker deres atferd, og har innsikt i sine egne verdier og mål. Selvinnsikt er selve grunnsteinen i emosjonell intelligens (Haugan, 2019, s. 73).

Når en jobber i et yrke hvor vi har fokus på relasjoner blir selvinnsikt en sentral del da det er i møte med andre at vi bygger selvinnsikt. Selvinnsikt gir oss et grunnlag for en ny forståelse av relasjonene våre. Kvalsund og Roald i Kvello ser på selvinnsikt som noe som kan være i prosess hele tiden, og noe vi kan være i kontakt med i ulike situasjoner og menneskemøter. (Kvalsund & Roald, 2019, s. 185). Selvreferanse er en del av selvinnsikten vår. Selvreferanse er mitt personlige forhold til det som skjer her og nå, hvordan jeg opplever meg selv i møte med en annen. Selvinnsikt er en mer overordna innsikt basert på alle menneskemøtene opp igjennom livet. Selvreferansen er mer i øyeblikket og er heller med på å kunne endre på den selvinnsikten vi har (Kvalsund & Roald, 2019, ss. 186-187).

Det handler om evnen til å forstå og kommunisere det som skjer inni deg selv i møte med en annen. Det er viktig å minne seg selv på at en kun har innsikt i seg selv, og om du ønsker innsikt i noen andre er det kommunikasjon og åpenhet som gjelder for å kunne danne et genuint grunnlag for å forstå den andre, eller andres forståelse av deg. Ofte kan en lage seg en oppfatning av noen, eller at noen lager en oppfatning av deg, som kanskje ikke stemmer eller at dere har ulik oppfatning av hverandre. Bateson hevder at vi har en tendens til å tenke oss at en konflikt bare har én årsak og at den forklaringer er utenfor selve situasjonen, for eksempel at det har en sammenheng med motpartens oppvekst. Det hjelper ikke oss å komme oss videre om vi bestemmer oss for kun en årsak. Vi må ta ansvar for eget bidrag i et samspill og ta handling for å finne en løsning (Carson & Birkeland, 2017, s. 115). Derfor er det viktig å

snakke om det, skape en relasjonsforståelse. Kan være noe å ta opp slik at en kan forklare hvorfor en tenker eller føler det slik, for at begge parter kan få oppleve en utvikling og vekst i relasjonen (Kvalsund & Roald, 2019, s. 187).

«Alle menneskelige utfordringer oppstår i relasjonen, og har dermed også potensial til å kunne løses i relasjonen» (Rogers, 1961/2004 i Kvalsund & Roald, 2019, s.190).

Pedagogisk leder kan drive med systemisk veiledning som setter fokus på relasjonen mellom personer i et arbeidsfellesskap. Veisøker er den som ønsker/trenger veiledning, hen kan få hjelp til å bli mer bevisst på sin egen væremåte og det å få se seg selv ifra en annens perspektiv (Carson & Birkeland, 2017, s. 111). Systemisk veiledning er bygd på Batesons kommunikasjonsteori som er «et forsøk på å forstå hvordan mennesker tenker og skaffer seg kunnskaper om verden rundt seg» (Carson & Birkeland, 2017, s. 113) og at det kan hjelpe oss i prosessen til å forstå kommunikasjonen oss mennesker imellom. Bateson relasjonsbegrep baserer seg på at barnet utvikler seg i relasjon til andre mennesker, og at relasjon kommer først som vil si at han mener at all utvikling skjer i relasjon til andre mennesker, så det er ikke mulighet til utvikling om en er alene. Når en jobber i barnehage er en alltid i relasjon med noen andre, og vi påvirker og blir påvirket. For å kunne veilede en personalgruppe til å utvikle seg faglig og personlig må de først erkjenne hvordan de påvirker hverandre. Ved å oppdage disse faktorene kan en se hvordan det påvirker deres pedagogiske virksomhet (Carson & Birkeland, 2017, s. 114).

Ett par relevante begreper ifra Batesons kommunikasjonsteori i denne veiledningssammenhengen er punktuering, kontekst og metakommunikasjon. Punktuering er å «stoppe» opp i samspillet og sier hvordan vi tolker samspillet slik at vi kan åpne opp for at hendelser kan forstås på flere måter (Carson & Birkeland, 2017, s. 117). Kontekst er grunnlag for at vi kan tolke det vi ser. I denne sammenhengen er grunnlaget for tolkning, ord og handling. Det har mye å si hvordan vi ser og hører ting i en gitt situasjon eller sammenheng. Og basert på hvordan vi tolker konteksten vil informasjonen som kommer ut av den tolkningen være deretter. Her blir da utfordringer å finne ut hva veisøkers kontekstforståelse er (Carson & Birkeland, 2017, s. 118). Metakommunikasjon handler for Bateson om at enhver kommunikasjon har et budskap om relasjonen mellom de som kommuniserer. Det er en samtale om samtalen i etterkant for å rydde opp i eventuelle misforståelser. I veiledning er det greit å bruke som en form av medlæring, at veisøkeren blir stilt spørsmål som kan hjelpe hen å forstå hvordan hen lærer. (Carson & Birkeland, 2017, s. 120).

En vesentlig del av ledelse og å skape felles forståelser er hvordan en ser på læring og hvilken læringskultur man har som pedagogisk leder på avdelingen sin. Jeg tar utgangspunkt i det Gotvassli skriver angående læring i team. Læring er noe vi gjør sammen, ikke at noen belæres av andre som mener de vet bedre enn de andre. En genererer kunnskap hos alle ved å ta utgangspunkt i andres synspunkter, forståelse for hverandre og fellesskapet. Da må læringen skje i form av kollektive refleksjonsprosesser som er knyttet til personalets praktiske aktiviteter. Ved å tilegne oss læring utvikler vi kunnskaper og ferdigheter som i neste omgang kan påvirke vår atferd (Gotvassli, 2013, s. 98).

Når det gjelder kultur på avdeling kan en ha en undringskultur med produktiv ledelse hvor en ønsker å skape undring og ha rom for refleksjon. Da har man også laget en kultur hvor man kan skape refleksjon over og bevisstgjøring av de eksisterende verdiene og praksisen en har på avdeling (Gotvassli, 2013, s. 114). Om en reflekterer rundt verdiene og praksisen sin kan en skape en felles visjon som er basert på individuelle og verdibaserte målsettinger hvor det også dannes en felles oppfatning av målet med den kollektive innsatsen (Gotvassli, 2013, s. 97).

2.5 Foreldresamarbeid

For å dele den kunnskapen vi har må foreldrene ha en relasjon til oss som innebærer tillit. Viktigheten ved å formidle da det er essensielt at omsorgspersoner møter barnets følelser, for at man må «tone seg inn» for å kunne forstå og møte barnets følelser. Det kan gjøres gjennom å beskrive følelsene og sette ord på dem for barnet. Som omsorgsperson må man være tilstede for barnet, vise med ansikt, kropp og blikk at «jeg er her for deg». Sette på fanget, få roet seg ned, snakke og finne en løsning. Slik vil barnet etter hver klare å regulere følelsene sine ved hjelp av erfaringene det får i møte med omsorgspersonene. (Rustand, 2018, s. 150)

Vi som er i personalet må tone oss inn på foreldrene, og følge opp hvis det blir naturlig å veilede, forklare og samtale mer om ulike ting som skjer med barna, forklare og begrunne faglig sånn at det kan skape en ny forståelse for hvordan en kan gjøre noe som ivaretar barnet og gir mulighet til utvikling (Rustand, 2018, s. 150)

Vi må jobbe sammen for barnet og dets utvikling. Vi er profesjonelle omsorgspersoner som må ha evne til å se når foreldre trenger veiledning til å møte barnet på best mulig måte. Via samarbeid og forståelse skal vi fremme fysisk og psykisk helse slik at barna er rustet til å bære sin egen bagasje. (Rustand, 2018, s. 151)

2.6 «Steg for Steg» + dramaforløp

«Steg for Steg» bygger på det amerikanske opplegget «Second Step» som er utviklet av Committee for Children. Committee of Children er en global non profit organisasjon som jobber for barns sikkerhet og velvære gjennom «social-emotional learning» (sosial-emosjonell læring). De jobber for at slik sosio-emosjonell læring skal hjelpe barn langsiktig, på skole, hjemmebane og i karrierelivet, og derfor mener de at det er viktig å begynne med dette allerede i barnehagealder (Committee of Children, 2021). Den informasjonen jeg finner på norsk kaller den nye versjonen av «Steg for Steg», som brukes i barnehagen etter 2014, kalles for «Småsteg». I «Småsteg» er innlæringen av sosiale ferdigheter satt i et system slik at det er en ferdig oppskrift med rammer for samlinger en kan ha med barnegruppa. Det er ikke et fastspikret opplegg, så det er rom for improvisasjon og egne tilpasninger (Prososial, u.d.). Det som er spesifikt trener på gjennom Småsteg er:

- Ferdigheter som fremmer læring
- Empati
- Mestre følelser
- Vennskapsferdigheter og problemløsning
- Å begynne på skolen

Dette må da brukes i hverdagen for å ha langsiktig virkning, og i dette arbeidet er foresatte viktige ressurser (kommer til det litt senere i oppgaven).

I tillegg til å ha opplegg for barn i ulike alder holder «Second Step» i USA med et lignende program for de voksne som jobber med barn i fra barnehagealder og oppover. Dette er for kompetanseheving av pedagogers sosio-emosjonelle ferdigheter og for å skape et positivt og støttende læringsmiljø for både voksne og barn. (Second Step, 2021).

Trekker inn litt teori om dramaforløp her på grunn av at den ene informanten nevner at hun ved bruk av duplofigurer dramatiserer ulike scenarier for barna. Dramaforløp er bruk av ulike metoder der vi utforsker et tema i dybden sammen med deltagerne. Det er sammensetningen og struktureringen av metodene for utforskningen i temaet som er dramaforløpet (Rønningen, 2015, s. 92). Lærer-i-rolle er en øvelse innenfor et dramaforløp, da styrer læreren forløpet ved å ta ulike roller. Deltakerne, barna, kan delta ved å spille med i sine roller i fiksjonen (Rønningen, 2015, s. 94). I et slik forløp er det læringspotensial nettopp

ved at det er aktiv involvering i fiksjonen. Her trekker jeg inn det som er relevant for denne oppgaven, nemlig personlig og sosial læring. Da er det læring om seg selv og andre, ved at barna klarer å relatere til det som skjer gjennom egne erfaringer ifra eget liv. Det er denne interaksjonen mellom ulike perspektiver for deltagerne som er avgjørende for å skape ny kunnskap (Rønningen, 2015, s. 108).

2.7 Rommets betydning

Barn utforsker omgivelsene med hele seg og har ulike opplevelser i møte med rommet. Personalet har makt i sin rolle og har ulike tilnærminger som kan lukke eller åpne for barns egen utforskning. Berit Bae har studert på dette, og bruker metaforene «romslige» og «trange» når hun skal beskrive ulike varianter av interaksjonsmønstre i dialoger mellom barn og voksne. I romslige interaksjonsmønstre støtter pedagogen barna i deres utfoldelse og lekenhet gjennom å være tilstedeværende, både følelsesmessig og lyttende. Dette mønsteret gir barna best mulighet til å erfare egne opplevelser som gyldige (Torsteinson, 2011, s. 163). Trange interaksjonsmønstre involverer mye kontroll fra personalets side, og det begrenser barns mulighet til bekreftelse knyttet til egen erfaringshorisont og opplevelser. Voksne kan gå inn og ut av disse ulike interaksjonsmønstrene, det er ikke enten er det alltid romslig eller alltid trangt (Torsteinson, 2011, s. 164).

3.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg presentere valg av metode. Jeg vil presentere den kvalitative forskningsmetoden som jeg benytter meg av. Deretter skal jeg gå inn på hvordan jeg samlet inn datamateriell, hvordan jeg utførte intervju og analysearbeid, samt metodekritikk og etiske retningslinjer.

3.1 Valg av metode

Metode handler om hvordan en skal gå frem for å få tak i den informasjonen en trenger, samt hvordan en skal analysere og tolke den innsamlede informasjonen (Johanessen, Tufte, & Christoffersen, 2016, s. 25). I mitt forskningsprosjekt har jeg valgt å bruke kvalitativ metode med fokus på intervju.

En kvalitativ metode fanger opp ting som ikke kan tallfestes eller måles, sånn som en mening eller opplevelse (Dalland, 2020, s. 54). Ved bruk av en kvalitativ metode kan en gå i dybden

og få flere opplysninger via få undersøkelsesenheter (Dalland, 2020, s. 55). I mitt forskningsprosjekt valgte jeg derfor kvalitativt intervju, da det ikke skal er noen fastsatte svaralternativer. I intervjuguiden har jeg åpne spørsmål for å få frem det som kan være særegent og spesielt knyttet til de ulike intervjupersonene. Ved bruk av denne metoden kan jeg få svar på problemstillingen da det blir fokus på å formidle intervjupersonens egen opplevelse og forståelse av situasjonen det snakkes om (Dalland, 2020, s. 55).

3.2 Planlegging av datainnsamling

Som nevnt over valgte jeg å bruke kvalitativt intervju som metode for å samle inn data for å kunne få svar på problemstillingen min. Det var en strukturert tilnærming ved at jeg tok utgangspunkt i en intervjuguide med de samme spørsmålene, som jeg stilte til begge informantene. Som en nybegynner innenfor intervjuformen bestemte jeg meg for å utforme spørsmålene til de ulike temaene på forhånd (Dalland, 2020, s. 83).

Jeg planla også å at informantene mine skulle være barnehagelærere som har eller har hatt pedagogisk ansvar på en storbarnsavdeling og at det da innebærer at de også har hatt personal ansvar. Dette på grunn av relevans for problemstillingen min.

3.3 Beskrivelse av gjennomføring

På grunn av koronasituasjonen ble intervjuet gjennomført digitalt via Zoom/Teams med både mikrofon og kamera på. Det fungerte optimalt ved at det ikke ble noen avbrytelser eller tekniske problemer, og alle spørsmål ble besvart. Spørsmålene i intervjuguiden var de samme i begge intervjurundene, bare at den ene informanten svarte på noen spørsmål ved å svare på et annet, slik at det kun for eksempel er informant nr.2 som har svaret sitt under noen av spørsmålene. I det ene intervjuet ønsket informanten å få tilsendt intervjuguide i forkant slik at hen kunne se på det under intervjuet. Det lot jeg informanten få, og tror ikke det hadde noen innvirkning på hva informanten svarte på spørsmålene.

Da tenker jeg mest på hvor mye informanten kunne ha planlagt svar, slik at de ikke ble like spontane som en egentlig ønsker når en har en intervju for å få et så autentisk svar som mulig, da det er ønskelig at det skal samsvare med hva praksis er. Det at intervjuguiden min var veldig strukturert hjalp meg en god del i gjennomføringen og i etterkant på grunn av at jeg ikke tok lydopptak av intervjuene men skrev samtidig som de snakket (Dalland, 2020, s. 83). Etter gjennomføring transkriberte jeg intervjuene før jeg begynte på analysearbeidet.

3.4 Analysearbeid

Ved at jeg hadde kvalitativt intervju som metode, så måtte jeg for å kunne analysere bruke strategier som gir meg svar på hva intervjuet har å fortelle. Intervjuguiden min har hjulpet men en god del da spørsmålene var tilpasset hva jeg ønsket å få vite og at svarene jeg fikk skulle bidra til å belyse problemstillingen min. For å kunne få oversikt over hva alle disse svarene innebærer må jeg reflektere over hvilken betydning de har og de ulike perspektivene de kan ses fra (Dalland, 2020, s. 94). Jeg transkriberte intervjuene som en bearbeidings metode og for å få litt oversikt. Når en transkriberer mister en del av helheten med tanke på at en ikke får frem nyansen av stemmen, mimikk og kroppsspråk. En må prøve å bevare mest mulig av det som skjedde (Dalland, 2020, s. 95).

Etter at jeg hadde transkribert begge intervjuene så jeg likheten og ulikheten mellom de to informantene bare på grunnlag av hvordan de svare på spørsmålene med tanke på mengde og om det var korte eller lange setninger når de svarte. Dette er jo noe som blir trukket fram i analysedelen av denne oppgaven. Ved hjelp av transkriberingen og flere runder med lesing av intervjuene får jeg frem hvilke ulike temaer som dukker opp som er relevante for min problemstilling. Dalland kaller dette for tematisering (2020, s.98). Noen av svarene ble bortprioritert på grunn av mangel på relevans eller repetisjon.

3.5 Metodekritikk

Det er viktig å være kritisk og reflektere over egen metode og egne innsamlingsstrategier.

I denne oppgaven kan en se på validitet, hvor godt eller relevant dataene representerer fenomenet som skal undersøkes (Bergsland & Jæger, 2014, s. 80). Er alle funnene mine relevante? Det kommer an på den som leser. En kan ha ulike oppfatninger av hva som er relevant i jobbing av ivaretagelse av barns følelser. Det som er drøftet i denne oppgaven er kun to måter å gjennomføre ting på i praksis. Det handler om hva en selv ser på som viktig eller hvilke prioriteringer man har.

Nærheten man har til feltet bidrar til å sikre validitet, i og med at man kan hindre misforståelser og sikre at data man samler inn er relevante for de spørsmålene man vil ha svar på (Bergsland & Jæger, 2014, ss. 80-81). Jeg har selv jobbet i barnehage i ett par år, og har jo da tolket etter hva jeg tenker og som da er preget av hvordan jeg selv har opplevd til i praksis. Jeg føler jeg har holdt meg «nøytral» ved at jeg prøver å se ting ifra andre perspektiver.

3.6 Etiske retningslinjer

I denne oppgaven har personopplysninger blitt behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernreglementet. I forkant av intervjuene sendte jeg ut et samtykkeskjema der informantene informeres om hva målet med undersøkelsen er, at det er frivillig å delta og at de kan trekke seg når som helst (Bergsland & Jæger, 2014, s. 83).

Oppgaven er anonymisert og i stedet for å bruke navn skriver jeg enten informant nr.1, informant nr.2 og hen.

4.0 Analyse og drøfting

Når jeg har analysert og drøftet svarene jeg fikk, har jeg gjort dette i lys av problemstillingen min som handler om hvordan personalet på ei avdeling kan arbeide for å ivareta barns følelsesuttrykk.

4.1 Ivaretagelse av barns følelser

Begge informantene har en generell holdning til hvordan man skal møte barns ulike følelsesuttrykk, og hvorfor de mener det er viktig å ivareta barns følelser. Ut ifra svarene jeg fikk svarte de at det er viktig å ivareta barns følelser slik at vi kan bidra til at barna får lære om sine egne følelser. Følelser er en veldig stor del av hverdagen til barna. Det er mange store sterke følelser i omløp. Det er mange inntrykk å motta i løpet av en dag med mange andre barn rundt seg, så det er mange ulike behov som skal bli ivaretatt. Barn er født med alle følelsene sine, men de er ikke født med fasiten til hvordan de skal håndtere eller kontrollere dem. Da må vi voksne være veiledere som viser måte å håndtere følelsesuttrykkene på. Dette kan også ses på i lys av det Drugli & Lekhal skriver om at voksne er viktige rollemodeller i barns emosjonelle utvikling da barn observerer hvordan andre mennesker uttrykker og reagerer på følelser (2018). Vi må også uskadeliggjøre det å være sint og lei seg, at det er lov å ha følelser.

Her kan vi se at de begge ser på de voksne i barnehagen som viktige veiledere i denne sammenhengen. Informant nr.1 påpekte i sitt svar at vi voksne må se barnas følelser, ikke overse dem eller bare si «det går bra». Dette tolker jeg som at informant nr.1 ser på som en vanlig holdning som kanskje har preget de voksne i barnehagen i en del år i møte med barns følelser som de selv kanskje ikke har forståelse for. For det trenger ikke bare være en selvfølge å ha forståelse for hvordan andre uttrykker følelsene sine når man selv gjør det på en annen måte?

Dette kan ses på i et relasjonsperspektiv, hva vet man om viktigheten med relasjoner i denne sammenhengen? I Drugli og Lekhal skriver de om relasjonens viktighet som grunnlag når det kommer til tilknytning og regulering av følelser hos barn. For å kunne ivareta barns følelsesuttrykk må en da gå inn og bygge en relasjon med barnet, og den relasjonen må være gjensidig når det kommer til kommunikasjon og samspill. Det er den voksne som sitter på det overordnede ansvaret å ivareta barns behov for omsorg jf. Formålsparagrafen §1 (Barnehageloven, 2005). Barnet skal få en aktiv rolle i samspillet, derfor må den voksne, om den ønsker å ivareta barnets følelsesuttrykk, stille seg inn etter det barnet uttrykker, gå inn i barnets perspektiv for å få en forståelse for hva og hvorfor barnet uttrykker seg slik (Drugli & Lekhal, 2018).

4.2 Metoder og samarbeid for barns beste

Når det gjelder ulike metoder for å jobbe med barns følelser kom informantene med noen generelle og noen konkrete metoder/hjelpemidler som de selv bruker. Begge informantene bruker «Steg for Steg» i sin barnegruppe, for den ene informanten er dette et nytt pedagogisk verktøy men hen er så langt fornøyd med hvordan det brukes til barnegruppa. I «Steg for Steg» er det bilder av ulike situasjoner som brukes til å ha samtale med barna angående de ulike hendelsene, det er rom for å undre seg over uttrykk og en trekker det til praksis, om en for eksempel har opplevd noe lignende selv. Det er fokus på empati, egne følelser og sosiale samspill. Informant nr.2 forteller at de bruker en litt oppdatert versjon av «Steg for Steg» der de er små grupper som har et gjennomgående tema hver uke, og at de har noen figurer som er med og blir med igjennom temaene. Det første temaet var det å være ny i barnehagen, hvordan de snakker med andre mennesker og hvordan en introduserer seg til andre. Når vi hadde intervjuet holdt de på med lytting, et grunnlag for hvordan de skal lytte og så skal de videre på dypere tema angående alle følelsene. Se på hvorfor vi føler sorg og sinne, hvorfor blir vi redd. Her blir også foreldrene inkludert. Det er «lenker» til foreldrene slik at de også tar del og blir med og jobber med følelser.

«Steg for Steg» er, som nevnt tidligere, bygd på et amerikansk konsept som har fokus på viktigheten med sosio-emosjonell læring hos barn, og de har laget et verktøy som kan hjelpe pedagoger å jobbe med ulike temaer i samlingsstunden i barnehagen (Prososial , u.d.). I svarene fra informantene så har en av dem jobbet med dette verktøyet i en del år, mens den andre er ganske ny til konseptet men synes det fungerer fint til jobbing med følelser da de går

dypere inn på hver enkelt følelse. Det er informant nr.2 som trekker frem det at foreldrene blir inkludert i dette konseptet.

Det at foreldrene blir inkludert er egentlig en veldig vesentlig faktor når det gjelder barns uttrykk av følelser. Hvis vi ser på det Drugli & Lekhal sier om tilknytning og barns følelser så er det det at barn knytter seg til omsorgspersonene sine, som er foreldrene, og at de oppsøker dem når de trenger støtte, trøst eller beskyttelse (Drugli & Lekhal, 2018, s. 54). Da kan det styrke foreldrene i sin rolle om de også får påfyll av kompetanse angående barns følelser og deres emosjonelle læring. Om vi som pedagoger skal kunne få formidlet kunnskapen vi sitter på, må vi ha en relasjon til foreldrene som er bygget på tillit. Vi må kunne tone oss inn på dem, og forklare og begrunne faglig for å kunne skape en ny forståelse for hva de kan gjøre for å møte barnets følelser, samtidig som man ivaretar barnet og gir mulighet til utvikling (Rustand, 2018).

På slutten av intervjuet spurte jeg om de hadde noe ekstra å tilføye som var relevant angående det vi hadde snakket om. Da nevnte informant nr.1 at det er foreldre som påvirker barnas følelser eller uttrykk av følelser. Det er da snakk om foreldre som er redde for barnas følelser, at de selv ikke liker å kjenne eller se at barnet deres har dårlige følelser. Her kan jo da «Steg for Steg» være et veldig relevant verktøy å bruke i støtte med veiledning om foreldrene ønsker det. Da får de kunnskap om, på lik linje som barna sine, at alle følelser er ok, at det er ikke komfortabelt å sitte med dårlige følelser men at man lærer seg at det er greit. Informant nr.1 sier at det viktigste tiltakene er de voksne.

Hen bruker også drama som et verktøy når de skal jobbe med følelser. De dramatiserer situasjoner og bruker objekter for å konkretisere. For eksempel bruk av duplofigurer som uttrykker ulike følelser og hvordan en kan håndtere en slik situasjon. Når pedagogen styrer disse figurene og bruker situasjoner som barna kan relatere til, kan de ha en dialog hvor de utveksler erfaringer og opplevelser. Pedagogen kan gå inn i rollen til to figurer som for eksempel krangler og den ene blir lei seg. Da kan hen involvere barna slik at de kan ha en interaksjon på handlingsforløpet. Om barna kommer med forslag til hvordan dukkene kan ordne opp, om det løser seg eller ikke. Kanskje man må få inn en annens perspektiv? Her kan barna lære hvordan de kan løse fremtidige konflikter eller situasjoner som involverer en del følelser.

4.3 Hopperommet – trygg arena for følelser og grenser

Informantene ble spurt om hva det fysiske rommet har å si for barnets utfoldelse av følelser.

Informant nr.1 mener det har mye å si, og at de jobber for å skape mange små møteplasser slik at barna skal ha et mangfold å utfolde seg i. Hopperommet deres er det viktigste der de har ribbevegg og masse puter, og hvor det er boltrelek som regjerer. Hen sier at det er utrolig viktig da en får kjent mye følelser angående egne grenser, det å tolerere og overse/ikke overse det andre gjør. Her poengterer hen at det er viktig med en voksen som er der som veileder og setter ord på det som skjer, at vi hjelper om de blir sint, og om det fortsatt er lek eller ikke.

Barna lærer med hele seg. Det er viktig å se individet, at for noen kan det blir for mye å være inne på hopperommet for lenge, det skal være en positiv opplevelse, ikke bare negativt.

Rommet har mye å si om barna skal få frem det de har i seg. Informant nr.2 sier at de ikke har noe spesifikt opplagt til det i forhold til følelser på deres avdeling. Det er rom når det gjelder å få fysisk utløp for sterke følelser som sinne og frustrasjon. De har prioritert det å finne plass og tid og rom til å snakke om følelser og jobbe med følelser.

Her er det litt ulikt syn på bruk av rom mellom de to informantene. Informant nr.1 ser på rom som noe de aktivt bruker når det kommer til det å kjenne på egne og andres grenser. At barna får utfolde seg og at de gjennom fysisk utforskning får testet seg selv. Informant nr.2 viser en litt mindre aktiv forståelse av bruken av rom i denne sammenhengen. Hen ser at det har betydning for «de som trenger utløp», dette favner bare et fåtall av barn. . I Rammeplan for barnehage står det at barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.49). Informant nr.1 snakker om boltrelek inne på hopperommet. Boltrelek kan være en trygg arena hvor de kan lære seg å bli kjent med egne følelser, som for eksempel sinne, og da få oppøve seg på aggresjonskontroll. Siden det er en lek med andre barn blir de også utfordret på det å se andres behov, og at en må regulere sine egne og tolke andres følelser (Moser & Storli, 2018). Informant nr.1 ser rommet på en måte som benefitter alle barna og at det er en bra arena for alle, da alle barna får igjennom fysisk aktivitet/kroppslig erfaring kjenne på egne grenser og at man lærer gjennom dette. Dette er på linje med det Berit Baes studie snakker om, angående at det er tilnærmingen ifra personalet som kan lukke eller åpne for barnets egen utforskning av rommet. Informant nr.1 har i denne situasjonen det Bae referer til som et romslig interaksjonsmønster som støtter barna i deres livsutfoldelse og lekenhet ved at hen har en følelsesmessig og lyttende tilstedeværelse (Torsteinson, 2011)

4.4 Se barnet og dets behov

Informant nr.1 kommer med konkrete verktøy når det gjelder å se barnet og dets behov. At de i barnehagen bruker trygghetssirkelen som et verktøy til å lese barna, og reparasjonssirkelen som tillegg med lister opp hva en trenger hjelp med om barnet er nede på sirkelen. Hen retter fokus på å anerkjenne barnets følelse først, «jeg ser at du har det vanskelig/at du er glad/du har mye energi» at hen beskriver hva barnet uttrykker i det fysiske uttrykket, «oi nå ser jeg at ansiktet ditt/øynene dine». Hvor barnet er i forløpet av følelsen sin og hjelpe ungen med å lande i store uttrykk. Hvis det er et voldsomt følelsesuttrykk at en skjerner barnet og når barnet selv er klar kan de begynne å sortere følelsene litt, hjelpe til med å sette ord på hva som kanskje kunne vært årsaken til det uttrykket. Være der som veileder og hjelpe dem igjennom, ta imot den følelsen som kommer og ikke «fryse» den ut, altså ikke ignorere den følelsen barnet viser. Uansett hva slags følelse barnet viser skal barnet få hjelp til å regulere seg selv, gi barnet en mulighet til å lage en såkalt knagg, en erfaring, for hva en kan gjøre neste gang en slik opplevelse skulle oppstå. Hen sier også at det går automatisk i praksis og at hen bruker seg selv som eksempel, «eg kan og bli lei meg» slik at barnet ikke sitter med den følelsen alene.

Informant nr.2 er også inne på de generelle tingene at en skal møte følelsene og være tilstedeværende. Regulere seg etter barnet, at barn har ulike behov når det kommer til omsorg. Noen ønsker fysisk kontakt og andre ikke. Hen presiserer også det med at selv om barnet ønsker å være alene, skal en være til stede, være tilgjengelig. Snakke om at vi voksne også blir lei oss, at vi også har de samme følelsene som barn.

Som informant nr.1 nevnte er trygghetssirkelen et verktøy for å se barnets behov, hva barnet trenger av støtte fra oss omsorgspersoner. Det handler også om at barnet får en tryggere tilknytning ved at omsorgspersonene forstår behovene deres. At de kjenner barnet og vet hvor barnet befinner seg på sirkelen for å kunne støtte ulike behov, men også når vi som voksne skal ta ledelsen og ansvaret slik at barnet føler seg trygg og ivaretatt (Powell et.al., 2015).

Fokuset på voksenrollen her handler om det å anerkjenne barnets følelser og være en veileder som hjelper barnet å håndtere disse følelsene. I Powell skrives det om det å organisere følelser. Det handler da om at barnet ikke forstår følelsene sine og trenger veiledning av en omsorgsperson som har den kompetansen til å hjelpe å organisere en indre opplevelse som kan være overveldende (2015, s.54). Hvis man «fryser» eller stenger ut følelsen til barnet og sier at «det går over» kan en plutselig ha motsatt effekt. Om barnet gråter og du som

omsorgsperson sier at «dette er ikke noe å bry seg om», da kan barnet fortsette å gråte da det ikke blir møtt på sine følelser for det blir indirekte fortalt at dets følelser ikke er viktige (Rustand, 2018, s.148).

Informantene ble også spurt om hvordan de imøtekommer barn som sliter med å regulere sine egne følelser. Informant nr.1 nevner det å ha det positive fokuset når en møter barnet, da hun opplever at barn som sliter fort kan få en negativ posisjon/tagg på seg. Hun siterer ifra Trygghets sirkelen «at vi er voksne, vi er klokere, sterkere og god». At de som voksne ser at dette ikke er noe barna klarer selv, at de da er bevisste på at barn ikke har den kunnskapen for å få det til selv heller. At barna skal vite at de har voksne som hjelper dem med det. Barn som synes det er vanskelig å regulere kan være harde mot seg selv, utrygge barn. Hen trekker også inn det at en må vite at det er gjort hjerneforskning når det gjelder når lærer barn at andre barn har andre følelser enn meg. Da er de 3 år gamle. Først lærer de at andre barn har andre tanker enn meg, og så kommer forståelsen rundt følelser. Viktig kunnskap på ha at denne forståelsen ikke er der hos yngre barn, at den forståelsen kan komme forskjellig til ulike barn.

Informant nr.2 nevner det med å stå i følelsene om blir satt, for så å snakke med barnet om det. Hen snakker om bruk av følelses bøker, konkret nevnte hen bøker av Anna Fiske. Barna får lære om at alle har følelser og at de samme følelsene kan være ulike i ulike kropper. Informant nr.2 presiserer det med å normalisere det, at alle har følelser og styres av det. Hen har et ønske om å uskadeliggjøre det.

Her blir det positive fokuset trukket frem. At det er viktig å bruke blikket om noe er negativt for barnet, eller at andre i personalet, barn i barnegruppa eller at barnet selv kun sitter på et negativt inntrykk av seg selv på grunn av følelsene sine. Det er viktig å jobbe med det positive og ikke det negative på grunn av at ting som vi fokuserer på sprer seg raskere. Her må man sette inn tiltak for å unngå det negative om barnet har fått en slik «tagg» på seg. Det er vi i personalet som sitter på mye makt og ansvar for hvordan vi påvirker barnas psykiske og fysiske helse. Som Berget skriver, derfor er det viktig at de «riktige» voksne befinner seg der barna er (2018, ss.116-118). De «riktige» voksne tolker jeg som de voksne som vil barnets beste og har en positiv innvirkning på den psykiske og fysiske helsen til barnet, som har kompetansen på plass og er bevisst sin etiske plikt til å være barndommens moralske vokter (Berget, 2018). Det kan jo også være voksne der ute som ikke er bevisst sin påvirkning på barnet, men som har gode intensjoner og et ønske om å øke sin kompetanse rundt dette. Dette blir jo et ansvar for den pedagogiske lederen som sitter på en god del faglig kompetanse.

4.5 Jobbing med personalet for å sikre at barns følelser blir ivaretatt?

Når det stilles spørsmål til informantene angående hvordan de jobber med personalgruppen sin for å sikre ivaretagelse av barns ulike uttrykksmåter nevner informant nr.1 at hen bruker avdelingsmøter som en arena for å diskutere både barnegruppe og enkelt barn, at hen bruker sin kunnskap til å formidle barnets perspektiv for de som kanskje ikke har samme forståelse som hen. Hen tok opp at de har en situasjon med et enkeltbarn som kan utagere om hun blir sint og da gå til fysisk angrep. Informanten har da et ønske om å skape forståelse blant de andre i personalet, hvordan kan hun da jobbe for å sikre at alle får en forståelse for ulike uttrykksmåter? Det handler om hvilken kultur det er etablert på avdelingen. Er det en fasitkultur hvor hun forventer et spesifikt svar basert på teoretisk riktig tilnærming eller er det en undringskultur som gir rom til refleksjoner og bevisstgjøring over de eksisterende verdiene og praksisen de har? (Gotvassli, 2013, s.114). Hen må også anerkjenne de som synes at de vanskelige følelsene er vanskelig å stå i og ivareta den relasjonen, men at det er viktig at de alle kan møte enkeltbarnet likt og at det ikke bare er informanten/den pedagogiske lederen som er den eneste trygge basen barnet har. Her sier hen også at det er noen uttrykk som er vanskeligere å ivareta på grunn av dette, men at de jobber for at barnets beste skal ivaretas. Og at de voksne har lov til å ta en pause, at de kan si ifra at en annen voksne må overta. Hen sier at vi må huske på at vi bare er mennesker vi også.

Informant nr.2 snakker også om det å ha felles fokus på hvordan de jobber. At de snakker om hvordan de håndterer situasjonen med fokus på det positive og ikke det negative, spesielt når det angår de utagerende barna som blir lei seg/sint og blir fysisk. Hen trekker inn det med tid, at de får lov til å ta seg tid til barnet som utagerer, at det er en kultur til å si ifra til de andre voksne i personalgruppa at nå trenger de tid til å håndtere denne situasjonen. Det blir jo da på barnets premisser, at barnet får tid til å regulere seg, samle følelsene sine og få roet seg ned. Her høres det ut som informant nr.2 jobber på en avdeling hvor de har felles verdier og gjerne deler erfaringene med hverandre, og jeg tolker dette felles fokuset som en felles visjon de jobber for, sammen (Gotvassli, 2013)

Det informant nr.1 ønsker å formidle er barnets perspektiv. De andre i personalgruppa må sette seg inn i hvordan barnet opplever situasjoner. Det kan være vanskelig å ha en forståelse om en ikke har en god relasjon til barnet selv. Schibbye snakker om relasjoner og at det handler om å oppleve og dele noe følelsesmessig sammen. Dette hviler også på at den voksne har nok relasjonskompetanse til å bygge relasjoner (Drugli & Lekhal, 2018). Så hvordan kan man forvente at alle i personalgruppen har samme forståelse som den pedagogiske lederen

som, ut ifra svaret sitt, har en sterk og trygg relasjon til dette enkelte barnet? Det kan man egentlig ikke, men en kan jobbe mot det ved å prøve å bygge en god relasjon som er basert på positive interaksjoner. Det blir jo som nevnt tidligere angående det å ha fokus på det som er positivt. Om en først får sett de positive og gode sidene ved barnet er det enklere å ha det i fokus i situasjoner som kan være negative. Kanskje blir det for tungt for noen å stå i barnets følelser også, om det er veldig store følelsesuttrykk. Da er det jo viktig at de lar noen andre overta før det blir negativt for både barnet og den voksne. At man må ta seg en pause, men vet at noen andre ivaretar barnet selv om du ikke klarer det akkurat der og da. Det vil jeg tro har noe med kompetanse å gjøre også, at en vet når en skal trekke seg unna før en kanskje tar det for langt og en ødelegger relasjonen en har bygd opp sammen med barnet.

Informantene skulle så fortelle om de opplever om det er ulike tilnærminger blant personalgruppa når de imøtekommer barns følelser. Her er det interessant at begge informantene snakker om det at det er rom for å være ulike selv om de jobber for å skape en felles forståelse. Da kan det jo være greit sånn som informant nr.1 sier, at noen elementer skal være felles og likt, men at en skal være seg selv i møte med barnet, ikke at de er en kopi av noen andre. Informant nr.2 trekker inn det med at dagsformen kan påvirke hvordan en er i tilnærming til barnets følelser. At på en dårlig dag kan en ha kortere lunte, at det er vanskeligere å stå i alle følelses uttrykk og å ta alle følelsesuttrykk på alvor. Dette er jo noe som hen også sier ikke er det lureste, at en kanskje kan se tilbake på det, reflektere over det at ikke var slik en skulle gjort ting. Her handler det om evnen til å kunne kommunisere det som skjer inni deg, at man klarer å innse at man reagerer slik på grunn av at man da for eksempel har en dårlig dag (Carson & Birkeland, 2017). Barna fortjener voksne som ønsker å ivareta barnets beste, og er bevisste på det. Barna har også gode og dårlige dager, og de har ulike behov når det gjelder hvordan de ønsker/foretrekker at deres følelser blir ivare tatt. Derfor er det fint at informantene ser den kvaliteten en får av å ha et mangfold, at mennesker er forskjellige. Informant nr.1 snakker her også litt om hvordan hennes rolle er å ivareta en av sine pedagogiske medarbeidere om hen er usikker i relasjoner, at her må hun styrke opp i praksis.

Den pedagogiske lederen kan styrke opp medarbeideren sin ved å gi litt veiledning fra andre perspektiver som kan gjøre hen mer bevisst på væremåte i relasjoner når man er usikker. Her må den pedagogiske lederen være lyttende og skaffe seg kontekstforståelsen ifra medarbeideren sin. (Carson & Birkeland, 2017). Altså hvordan han opplever relasjonen, hva

er det som ikke fungerer eller gjør at han tviler på seg selv i relasjonen? Dette er viktig å sette seg inn i for å kunne veilede på best mulig grunnlag.

Hvordan de håndterer det at voksne har ulike tilnærminger til å ivareta barns ulike uttryksmåter nevnes det at det er viktig med en god tilbakemeldingskultur. At her er det viktig at vi snakker om noe vi observerer, om det var greit eller ikke. Få høre hva den voksne som stod i den situasjonen hva det var som skjedde, om det var noe en kunne gjort annerledes. Informant nr.2 sier at de må være åpne på at vi voksne ikke er perfekte men at vi kan utvikle oss på en bedre måte. Tilbakemeldingskultur henger sammen med læringskulturen som allerede eksisterer på avdelingen (Gotvassli, 2013). Er det rom for å få reflektert over praksisen vår og hvordan vi opplever situasjoner? Noe som kan skje om man har ulike tilnærminger er jo at en kan bli uenige. At man kan sitte med det inntrykket at «det ville jeg aldri gjort» eller «det skulle hen ha løst på en annen måte, det som skjedde nå syns jeg ikke er greit». Da er det viktig at man kommuniserer hvorfor man gjorde som man gjorde, eller at man har rom for å komme med tilbakemelding, sin egen opplevelse ved å være en observatør som ikke var involvert i den relasjonen (Kvalsund & Roald, 2019).

4.6 Voksnes arbeid med egen relasjonskompetanse

Voksnes egen relasjonskompetanse spiller en veldig stor rolle i denne sammenhengen, det er begge informantene enige om. Informant nr.1 kommer med informasjon angående relasjonsledelse, at de har jobbet mye med å se seg selv, «hvem er jeg og hvordan uttrykker jeg meg selv?». Hen sier at det er viktig å se seg selv og kjenne seg selv for å invitere til en god relasjon. Fokus på hvordan en er med tanke på kroppsspråk og blikk når en møter andre. Dette er noe som går igjen hos både Kvalsund & Roald, og Drugli & Lekhal. At man må kjenne seg selv innenifra med tanke på emosjonell intelligens, «hvorfor har jeg disse følelsene nå?», og hvordan disse følelsene kommer til uttrykk via kroppsuttrykk. Hen sier at det er noe av det viktigste for de som jobber i barnehage, at en rydder opp i gammelt «rusk» slik at en kan ta inn barneperspektivet og se barndommens egenverdi, og ha en god psykisk helse selv. Med «rusk» tolker jeg at hen mener at vi må ta en titt i hva som henger igjen ifra fortiden vår som kan påvirke deg negativt når du går inn i en relasjon.

Informant nr.2 mener at voksnes relasjonskompetanse har den største rollen i denne sammenhengen med grunnlag på at har en ikke relasjoner til noen vil de ikke motta det du sier. At denne kompetansen også gjør en mer observant på det å se at barn krever ulike ting.

Det å ha forståelse og være bevisst angående det at andre har en annen opplevelse enn deg selv er viktig når en skal være i relasjon med både barn og voksne i løpet av en arbeidsdag (Drugli & Lekhal, 2018).

Betydningen for barna at de voksne jobber med egen relasjonskompetanse er positivt, informant nr.1 sier at det bare er gevinst for barna. Hen fortsetter med at det er på grunn av at den voksne får en større forståelse om seg selv inn i relasjonen, får mer kunnskap om hvordan en kan være tydeligere for dem som man står i en relasjon med. De i personalet som jobber med seg selv og relasjonskompetanse vet hvordan de skal tone seg inn på barnet, at de skal følge barnets tempo og behov. Når barnet har en trygg omsorgsperson som klarer å møte barnet i følelsene, anerkjenner og forstår følelsesuttrykkene sine slik at en får håndtert følelsene sine på en helsefremmende måte, da tror jeg at barnet føler seg ivaretatt (Drugli & Lekhal, 2018). Informant nr.1 har opplevd at det kan bli store og positive endringer i relasjon mellom enkeltbarn og voksne da de har hatt det som tema i personalgruppa og jobbe intensivt med det. For eksempel har det vært noen som har slitt med det å være nær, da har hen jobbet med det hen så hva som var godt ved vedkommende.

5.0 Oppsummering

For at personalet på ei avdeling kan arbeide for å ivareta barns følelsesuttrykk trenger de kompetanse. Kompetanse angående barns tilknytning og relasjoner, da det er i trygge relasjoner at barna vil uttrykke følelser de trenger støtte ifra omsorgspersoner for så å kunne håndtere dem. Barna trenger voksne som kan se deres behov og tone seg inn deretter. Et pedagogisk verktøy som ble brukt av en informantene var Trygghetssirkelen. En ting er å lese barnet og se behovet det uttrykker, men etter hvert må barnet lære seg å håndtere dem. Denne kunnskapen skal de tilegne seg i møte med en trygg voksen som har kompetanse til å støtte barnet i følelsene sine ved å hjelpe å sette ord på dem eller få rom til å gi uttrykk på følelsene på en positiv måte. Barn må få erfare det med å teste egne og andres grenser, avse egne følelser og tolke andres.

Dette må pedagogene legge til rette for, ulike tilnærminger for å få erfart hvordan man reagerer i ulike situasjoner i en trygg arena. Barn som sliter med å regulere følelsene sine skal møtes på en positiv måte av de voksne i barnehagen. Alle følelser skal anerkjennes selv om man ikke helt forstår hvorfor de oppstår. Foreldre kan også inkluderes da det er deres barn vi

ivaretar. Kanskje de har behov for veiledning for å kunne møte barnet deres på best mulig måte som også ivaretar barnet og dets utvikling? Da trenger de å ha tillit til pedagogen som vil bistå med kunnskap angående ivaretakelse av barns følelser.

Personalet som jobber på samme avdeling må dele sine opplevelser og meninger slik at de kan ha et felles fokus på hvordan de skal ivareta barnas mange behov og følelser. Ulike voksne kan sitte med ulike relasjoner til ulike barn. Kanskje noen relasjoner er vanskeligere å stå i enn andre. Ved å jobbe med selvinnsikt og relasjonsledelse får personalet med forståelse for hvordan de er i relasjon med andre. De får forståelse for at man har ulike opplevelser av situasjoner, som vil si at man kan ha ulike følelser når det gjelder samme opplevelse, men at vi da også trenger å bli ivaretatt på ulike måter. Det handler om å jobbe for å kunne se barnet, anerkjenne og forstå slik at man kan ivareta følelsene på best mulig måte.

6.0 Referanser

- Askland, L. (2011). *Kontakt med barn* (2.utgave. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Barnehageloven. (2005) Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64) hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64?q=barnehageloven>
- Berget, R. (2018). Vi trenger en med muskler! I L. Melvold, *Livsmestring i barnehagen - å bære sin egen bagasje*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven. I M. D. Bergsland, & H. Jæger (red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærer utdanningen*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Carson, N., & Birkeland, Å. (2017). *Veiledning for barnehagelærere*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Committee of Children. (2021). Hentet fra <https://www.cfchildren.org/>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Oslo: Gyldendal.
- Drugli, M. B. (2018). Emosjonell utvikling og tilknytning. I M. B. Drugli, *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Drugli, M. B., & Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. (2017). Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver av 24. april 2017 nr. 487. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-04-24-487>
- Gotvassli, K.-Å. (2013). *Boka om ledelse i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Haugan, J. A. (2019). Selvinnsikt og ungdommers livsmestring. I Ø. Kvello, *Selvinnsikt og profesjonalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Johanessen, A., Tufte, P., & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt Forlag.
- Kvalsund, R., & Roald, G. M. (2019). Sjølvinnsett i eit relasjonsperspektiv. I Ø. Kvello, *Selvinnsikt og profesjonalitet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Moser, T., & Storli, R. (2018). Boltrelek og lekeslåsing i et utviklingsperspektiv. I V. Glaser, I. Størksen, & M. B. Drugli, *Utvikling, lek og læring i barnehagen*. Bergen : Fagbokforlaget.
- Powell, B., Cooper, G., Hoffman, K., & Marvin, B. (2015). *Trygghetssirkelen - en tilknytningsbasert intervensjon*. Oslo: Gyldendal.

Prososial . (u.d.). *Prososial - senter for sosial og emosjonell læring*. Hentet fra <https://www.prososial.no/index.php/steg-for-steg-mainmenu-29/i-barnehagen-mainmenu-32>

Rustand, W. B. (2018). Hvorfor så hemmelighetsfulle? I L. Melvold, *Livsmestring i barnehagen - å bære sin egen bagasjen*. Oslo: Kommuneforlaget.

Rønningen, L. H. (2015). Den fabelfaktiske fortellingen - en interaktiv metodikk for kreativ utforskning og læring. I A. Hammer, & G. (. Strømsøe, *Drama og skapende prosesser i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.

Second Step. (2021). Hentet fra <https://www.secondstep.org/social-emotional-learning-adults>

Torsteinson, H. (2011). Prosjektbasert arbeid - om barns medvirkning og kunstfaglig aktivitet i barnehagen. I K. Bakke, C. Jenssen, & A. B. Sæbø (red.), *Kunst, kultur og kreativitet - kunstfaglig arbeid i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget.

7.0 Vedlegg

7.1 Samtykkeskjema

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Hvordan kan personalet på ei avdeling arbeide med å ivareta barns følelsesuttrykk?»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt angående hvordan personalet på ei avdeling arbeide med å ivareta barns følelsesuttrykk. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Tema: Barns følelser. Jeg ønsker å finne ut hvordan ulike avdelinger jobber for å ivareta barns følelsesuttrykk, og da hvilke faktorer en vektlegger for å oppnå dette (det fysiske rommet, hvordan en jobber med følelser, relasjonskompetanse, personalets rolle ol.).

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det deltakelse på et intervju som vil ta deg 40-60 minutter. Intervjuet vil bli gjennomført digitalt og alt blir anonymisert. Gjerne ta kontakt ved eventuelle spørsmål før eller etter intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres i samsvar med personvernreglement. Det er kun jeg og mine veiledere som har tilgang til opplysningene i intervjuet. Opplysningene/informasjonen blir oppbevart på en passord beskyttet PC frem til prosjektet avsluttes.

Prosjektet skal avsluttes 30.april.

Kontaktinfo

Jeg kan kontaktes for eventuelle spørsmål og kommentarer på mail:
malin@aurorastiftelsen.no

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
(Veileder)
Jana van der Zwart-Langner
Lene Helland

Student
Malin Westvoll

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «*Hvordan kan personalet på ei avdeling arbeide med å ivareta barns følelsesuttrykk?*». Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Dato:

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift. Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

7.2 Intervjuguide

Intervjuguide

Problemstilling: «Hvordan kan personalet på ei avdeling arbeide med å ivareta barnas følelsesuttrykk?»

Intervjuobjekter: Pedagogiske ledere

Introduksjon: (Person info)

- Kan du si litt om hvilken utdannelse du har?
- Hvor lenge har du jobbet i stillingen din?
- Lærte du noe om dette temaet i utdanningen din?
- Hvordan vil du beskrive deg som leder?

1. Jobbing med følelser

- Hvorfor mener du at det er viktig å ivareta barns følelser?
- Hvordan jobber dere med følelser? Bruker dere noen hjelpemidler? For eksempel litteratur, metoder, musikk/sang/drama?
Hvis ja; gjerne utdyp og fortell om de spesifikke tingene dere gjør
Hvis nei; hvorfor ikke? Har dere noen gang vurdert å bruke hjelpemidler?
- Hva har det fysiske rommet å si for barnets utfoldelse av følelser?
- Hva gjør du for å hjelpe barn å regulere sine følelser? Gjerne utdyp
- Hvordan imøtekommer du et barn som sliter med å regulere sin egne følelser? Gjerne utdyp
- Hva gjør at du møter barnet slik du gjør når du møter et barn som har vanskelig for å regulere sine følelser? Gjerne utdyp

2. Personalets rolle

- Hvordan jobber du med personalgruppen din for å sikre at barns ulike uttrykksmåter blir ivare tatt?

- Opplever du at det er ulike tilnærminger når dere imøtekommer barnas følelser?

- Hvordan håndterer dere at voksne har ulike tilnærminger til å ivareta barns ulike uttrykksmåter?

- Hva synes du om det? Er det fordeler/ulempes ved at voksne gjør ting ulikt?

- Hvilken rolle spiller de voksnes arbeid med egen relasjonskompetanse i denne sammenhengen?

- Hvilken betydning har det for barnet at de voksne jobber med egen relasjonskompetanse?

Til slutt: Er det noe som jeg ikke har nevnt, som du tenker er relevant og viktig å få med?

7.3 Transkripsjon

Fargekoding: Informant nr.1, og Informant nr.2

- Hvorfor mener du at det er viktig å ivareta barns følelser?

Det å hjelpe barn å ivareta og lære dem om følelsene sine i stedet for å overse/det går bra, møt ungen på de følelsene, ta barnas perspektiv og møte dem, de lærer noe om den hendelsen og den følelsen, de får erfare/få en knagg til senere, lære seg selv å kjenne. Bli sett og bli kjent med seg selv. Den psykiske helsa. Viktig å ivareta selv om en ikke selv kjenner eller forstår

Det er viktig fordi det er en stor del av hverdagen til barna. Store sterke følelser, barn er født med alle følelsene vi har men ikke født med mulighetene til å håndtere/kontrollere dem på noen vis. Det blir vi som viser måter å håndtere følelsesuttrykk på, «sånn her håndtere vi sinne» «sånn her håndtere vi tristhet» Vår rolle å hjelpe dem. Uskadeliggjøre det å være sint/lei. Lære dem at det er lov å ha følelser Lære dem at de kan være seg selv. Det er mange inntrykk å motta i løpet av en dag med mange andre rundt seg. Det er tross alt en gruppe på 18 barn som alle har ulike behov

- Hvordan jobber dere med følelser? Bruker dere noen hjelpemidler? For eksempel litteratur, metoder, musikk/sang/drama?

De viktigste tiltakene er de voksne, at de voksne er bevisste på det. Vi skal være forskjellige men noen ting må være på plass, jobbe for at de voksne bruker ord og kroppsspråk at de er anerkjennende overfor barna og møter barna på en god måte. At den voksne møter forskjellige ting og stiller seg inn etter det.

Steg for steg, pakke med bilder av ulike situasjoner, snakke med barna om de ulike hendelsene, la de undre seg over uttrykk, lar de ta det til praksis (har man erfart noe lignende selv?), fokus på empati, egne følelser, sosiale samspill.

Psykologisk førstehjelp, sint og glad i barnehagen. Grønne og røde bamser, hjelpe oss å sortere følelser.

Samlinger, bruke dem til å ta opp ting. Dele opp i aldersgrupper (mtp modenhet, tilpasse innhold etter aldersgruppe), kan bruke drama, at de voksne dramatiserer en krangel som er sett i praksis, sette i gang refleksjon sammen med barna, bruke duplofigurer for å konkretisere en situasjon og snakke litt om hva en tenker, hvordan de som er involvert kan tenke.

Bøker; bruke ulike bøker, forelesning, redsel, ikke bare sint og glad.

Startet opp med et nytt opplegg nå, jeg har aldri vært med på det før men det virker greit: Steg for steg, den nye versjonen, endret litt på det. Samling i små grupper, gjennomgående temaer hver uke. Første uke er det introduksjon av dukker som er med og blir med igjennom temaene. Første tema er det å være ny i barnehagen og det å bli tatt imot, hvordan vi snakker med folk/introduserer oss til andre. Nå har vi gått videre til lytting, grunnlag for hvordan vi lytter og så skal vi gå videre i dypere temaer ang alle følelser, hvorfor vi føler sorg/sinne/hvorfor blir vi redd osv veldig fint opplegg sånn sett og at det er foreldre samarbeid, det er linker til foreldre, foreldre må ta del, foreldre blir med og jobber med følelser.

Den lille boka om følelser, barnet er ikke vanskelig det har det vanskelig. Hvordan håndtere barns følelser for å gi barnet en bedre hverdag. Møte alle følelsesuttrykkene. Lære å håndtere og ikke bare forklare til barnet for det er lei seg. Ta samtalen med barnet i etterkant etter å ha anerkjent barnets følelser. Utøve følelsene først, ta samtalen etterpå

- Hva har det fysiske rommet å si for barnets utfoldelse av følelser?

Det har mye å si, vi jobber for å skape mange små møteplasser, at ungene skal ha et mangfold å utfolde seg i, henter noe frem i dem om de trives, **hopperom** det viktigste (like stort som en tjukkas) ribbevegg og masse puter, boltrekk som regjerer, den er utrolig viktig, da får en kjent mye følelser ang egne grenser, å tolerere, det å overse/ikke overse, viktig å ha en voksen som er der og setter ord på det som skjer, at vi hjelper om de blir sint, er det fortsatt lek? Voksne som veileder. En kommer ganske nært hverandre. Ungene lærer med hele seg. Noen kan kanskje ikke være der inne så lenge om gangen (det kan bli litt mye for enkelte), at det skal være en positiv opplevelse, ikke bare negativt. Rommet har mye å si om barna skal få frem det de har i seg.

Mye å si, ikke nå spesifikt opplagt til det i forhold til følelser. Kan være behjelpelig når det gjelder sterke følelser (sinne, frustrasjon) som trenger å få utløpt for noe fysisk, få utfolde følelsene fysisk. På vår avdeling har vi prioritert det å finne plass og tid og rom til å snakke om følelser og jobbe med følelser

Hva gjør du for å hjelpe barn å regulere sine følelser?

I barnehagen generelt jobber vi med **trygghetssirkelen** som verktøy for å lese barna.

Reparasjons sirkel som tillegg, når ungen er nede på sirkelen er det lista opp hva en trenger hjelp med når en er nede. Anerkjenn følelsen først, nå ser jeg at du har det vanskelig/glad/du har mye energi, beskrive hva ungen uttrykker i det fysiske uttrykket, hvor barnet er i forløpet av følelsen sin, hjelpe ungen med å lande i store uttrykk, hvis det er voldsomt - skjerme, når ungen er klar kan vi begynne å sortere litt, hjelpe ungen med å sette ord på hva som kanskje var årsaken til det uttrykket. Være en veileder for å hjelpe dem igjennom, ta imot den følelsen som kommer - ikke fryse ut. Uansett hva slags følelse. Hjelp til å regulere seg selv, gi den mulighet til å lage en knagg. «oi nå ser jeg at ansiktet ditt, øynene dine». Det går automatisk i praksis. bruker meg selv som eksempel, «eg kan og bli lei meg». At en ikke sitter med følelsen alene

Det å møte følelsene og være tilstedeværende. Regulere etter barnet. Noen trenger omsorg på ulikt plant. Fysisk kontakt eller ikke. Selv om barnet ønsker å være alene, vær til stede, være tilgjengelig. Snakke om at vi voksne også blir lei oss, har samme følelser som barn.

Hvordan imøtekommer du et barn som sliter med å regulere sin egne følelser? Gjerne

Det er viktig å ha det i hodet når en møter barnet, å ha det positive fokuset. Barn som sliter med det kan fort få en negativ posisjon/tagg på seg. At vi er voksne, vi er klokere, sterkere og god. At vi ser at det er noen som ikke klarer dette selv, at vi er bevisste at barna ikke har den kunnskapen. At de vet at de har voksne som hjelper dem med det. Barn som synes det er vanskelig å regulere kan være hard mot seg selv (utrygge barn). Det å faktisk vite, at det er gjort hjerneforskning, når lærer barn at andre barn har andre følelser enn meg, 3 år gammel. Først lærer de at andre barn har andre tanker enn meg, og så kommer følelsene. At forståelsen ikke er der hos yngre barn, at den forståelsen kan komme forskjellig til ulike barn.

Stå i følelsene som blir satt, for så å snakke om det. Følelser bøker, bruke dem, Anna Fischer. Alle har følelser, at de kan være ulike i ulike kropper. Normalisere det, at alle har det, og styres av det. Uskadeliggjøre det.

- Hva gjør at du møter barnet slik du gjør når du møter et barn som har vanskelig for å regulere sine følelser? Gjerne utdyp

At man ønsker, følelsesmessige sterke barn, som ikke er redde for å ha følelsene sine, at de skal få positive opplevelser ved å uttrykke følelsene. At de ikke går over i utagering. Deale med det her og nå.

- Hvordan jobber du med personalgruppen din for å sikre at barns ulike uttrykksmåter blir ivaretatt?

Bruker avdelingsmøter, diskuterer barnegruppe og enkeltbarn, bruke min kunnskap til å formidle barnets perspektiv for de som kanskje ikke har samme forståelse som meg. Skape forståelse blant de andre i personalet. Anerkjenner også for de som syns at de vanskelige følelsene er vanskelig å stå i og ivareta den relasjonen, at alle kan møte enkeltbarnet likt, ikke at bare pedleder er en tryggbase. Noen er vanskeligere å ivareta, jobbe for at det skal være luft og at barnets beste skal ivaretas. At det er lov å ta en pause, si ifra at en annen voksen må overta. Huske på at vi bare er mennesker vi også.

Jobber mye med det å ha felles fokus på det. Snakker mye om hvordan vi håndterer situasjonen. Fokus på det positive og ikke det negative, utagerende barn som blir lei seg/sint og blir fysisk. Få lov til å ta seg tid til barnet som utagerer, si ifra til de andre voksne at nå trenger vi tid.

- Opplever du at det er ulike tilnærminger når dere imøtekommer barnas følelser?

Ja, jeg er veldig emosjonelt tydelig og noen er ikke så tydelig, handler om at vi er ulike. Hvor stor grad skal en være lik og hvor stor grad skal en være ulik? Det er viktig at barna opplever at vi er forskjellig, at vi gir nærhet og varme på ulike måter. At noen elementer skal være på

plass, men være seg selv i møte med barnet, ikke at de andre er en kopi av meg. Hjelp assistent om hen er usikker, styrke opp i praksis. ulik status blant barna også, bruke den som noe positivt.

Ja, selv om vi jobber med det samme. Ut ifra dagsform, kortere lunte, vanskeligere å stå i alle følelses uttrykk og ta alle følelsesuttrykk på alvor. Men tenker på det i etterkant at det ikke var det lureste.

- Hva syns du om det? Er det fordeler/ulempes ved at voksne gjør ting ulikt?

Så lenge de hovedelementene er på plass, er det positivt at vi er ulike. At det er mangfold i mennesket, at barnet blir møtt på ulike måter. Veldig viktig å ivareta. Det med kjønn også.

Positivt at vi er ulike, at barna får flere forbilder, flere ulike tankemåter og ulike strategier å takle følelsene vi har. At en måte fungerer på noen og ikke alle. Bedre følelsesmessig liv og bedre relasjoner med voksne og barn.

- Hvordan håndterer dere at voksne har ulike tilnærminger til å ivareta barns ulike uttrykksmåter?

Åpne diskusjoner om det, tilbakemeldingskultur om en ser en situasjon. Hva tenker du? Hva skjedde? Hva kunne vi gjort annerledes? Være åpne på at vi ikke er perfekte, men at vi kan utvikle oss på en bedre måte.

- Hvilken rolle spiller de voksnes arbeid med egen relasjonskompetanse i denne sammenhengen?

Jobbet mye med å se seg selv. Relasjonsledelse. Hvem er jeg, hvordan uttrykker jeg meg selv? Viktig å se seg selv og kjenne seg selv for å invitere til en god relasjon. Hvordan er kroppsspråket mitt og blikket mitt når jeg møter andre det spiller en stor rolle. Noe av det viktigste for de som jobber i barnehage, at en rydder opp i gammel rusk slik at en kan ta inn barneperspektivet og se barndommens egenverdi. Ha en god psykisk helse.

Den største rollen, har du ikke relasjoner til noen vil de ikke motta det du sier. Kompetanse til å se at barn krever ulike ting.

- Hvilken betydning har det for barnet at de voksne jobber med egen relasjonskompetanse?

De blir bedre, bare gevinst for barna. At en har en større forståelse for seg selv inn i relasjonen. Hvordan en kan være tydeligere for dem man står i en relasjon med. Intensjonen kan ikke være det samme som man uttrykker på grunn av selvinnsikt. Veldig viktig for barna, stor betydning. Stor endring i relasjon mellom enkeltbarn og voksne da de har hatt det som tema og jobbet intensivt med det. Noen som har slitt med det å være nær, jobbe med det som jeg så hva som var godt ved vedkommende. Viktig at vi innser hvor viktig vi voksne er for barna.

Mye betydning, for de lærer at det ikke er noe som er perfekt, alltid noe en må utvikle. Villig til å bli med på læring, at de voksne også må lære.